

Ազատութեան սիրահար որդեգրող հետ կողք կողքի,
Դժբախտ երկիր, Տանգէլ՝ ուր դեռ ոգին կը գոռայ:

Գրնահատանքն այս ազնիւ՝ զոր կ'ընծայես ինձ հիմայ *,
Յուզուած սրտէս աւելի՝ մեծ սիրտն ազգիս կ'ընդունի,
Կ'առաջադրեմ ես ըլլալ յաւէտ ձեզի՝ արժանի,
Ձեզի՝ անոյշ Արմենիա, և խաւրիս վշտալի:

Ազատութեան դրօշին տակ՝ պիտի տեսնէք զիս կանգուն,
Հոն ուր սուրի՝ և հուրի՝ կայ փոթորիկ աւելի:
Շղթաներու խորտակում մինչեւ, վերջին յաղթութիւն,
Մինչեւ սիրոյ Ծաղկազարդ, վերածնունդ արեւի:

ՀՐԱՉ ՔԱՋԱՐԵՆՑ

1945, Փետրուար.

* Խաւրիս ազատագրութեան պայքարին իր բերած մասնակցութեամբ՝ Հ. Ք. երբ
անգամ ընդդիմադիր թաքուն ուժերուն՝ արժանացաւ երկու ռազմական խաչի:
Ծանօթ. Խմբ.

ԲԱԺԱԿԱՆ ԴՊԵՍՈՍ

Պատուհանէս ներս ճիւղերըդ կախած,
Լուռ մըտիկ կ'ընես երգերուս մեղրիկ:
Դուրսն է ցրտաշունչ եւ ձիւնը ծածկած,
Ձմեռան սարսուռն է պատած ծառ ծղրիկ:

Դու միայն խաղաղ թեւերդ հոլանի,
Արեւատ դարնան բացած ես ծաղիկ:
Դու պատկերիս պէս կանգնած պարմանի,
Կը ժըպտիս, թերթերդ պարզած անուշիկ:

Ա՛յնքան սիրուն ես, ու ա՛յնքան փափուկ,
Որ հովեր մօտէդ երկիրդով կ'անցնին,
Խըլած բաժակիդ մէջէն կարմըրուկ
Ափ մը բոյր... նըէր քովէդ անցորդին:

Ճղրիկ մը ունիմ... ոտերէդ ծաղկած
Սեղանիս վըրայ, դեռ նոր եմ քաղեր:
Բիւրեղի նման թերթերդ փըշրւած
Ծոցերնին մէկ մէկ չիթ չաղ ես պահեր:

Ու կը թափթըփին ամէն հըպումիս,
Կ'իյնան ափիս մէջ փոխուած ուլունքի:
Անգոր խորտակուած դէմն իմ կեցուածքիս
Կը լուծուին ափիս մէջ վարդեջուրի:

Թերթիկներդ ոսկի սափորէդ մեղմիկ,
Խոկումներուս պէս կ'իյնան խաչին տակ:
Հոն փորուած քու ցուրտ հողմարիդ մօտիկ
Տեղիկ մ'ալ ինձ տուր, բաժակածաղիկ:

Հ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

Վիճեմիկ, 18 - 1939.

ՄԵՐ ԳՐԱԿԱՆ ՀՈՒՆՁՔԸ

ԱՐՄԷՆ - ԵՐԿԱԹ - « ՍՈՆԱԹԵՆ » ԳԱԶԵՏԻ,

1945.

Նոր հատորով մը ասպարէզ կ'իջնէ
Արսէն Երկաթ՝ Սոնաթներով, տաղաշարք
մը միտիք ու խորհրդապաշտ բանաս-
տեղծութեան, որուն կը յաջորդէ նոյն
հատորին մէջ՝ Միջանկեալ շարքը՝ «Մի-
ջանապագ»-ի նշանակութեամբ, եւ ասպ-
արէրդ մասը՝ Հայրենական Քերթնաւած-
ներ՝ որ կը փակէ հատորը:

Սոնաթներու ընթերցումով կարծես
անուրջի պարտէզ մը կը մտնես, ուր ա-
ծուներու գիծերը չփոթուած են իրարու,
տարտամ ուղղութիւններով, ծաղիկները
տփգոյն գեղեցկութեամբ զարդարուն, եւ
ընդհանուր միտքամածային մթնոլորտով
մը պաշարուած՝ որ կը տրամադրէ հո-
գիթ խորհելու, գուշակութիւններ կատա-
րելու...: Կը հասկնամ, խնդիրը խորհըր-
դապաշտ բանաստեղծութեան հետ է, ար-
տայայտուած միտքը խորհուրդով մը, ա-
ւելի ճիշտ՝ խորհրդանիշերով ներկայա-
ցուած պէտք է ըլլայ:

Արսէն Երկաթ՝ մեր բեղուն բանաս-
տեղծներէն է. իր թողած արտագրութիւ-
նը արդէն երկուքէ աւելի բանաստեղծնե-
րու կը բաւէ, բայց ուր ամէն երգ նոյն-
քան անուշ չէ: Եւ արդէն բոլոր բանաս-
տեղծներուն, նոյնիսկ ամենամեծերուն բո-
լոր քերթուածներն ալ նմանապէս յաջող
լուր քերթուածներն ալ նմանապէս յաջող
չեն, ինչպէս Հիւկոյի, Լամարթինի, Միւ-
սէի, Պոտլէրի, Վերլէնի, Լէոնարտիի,
եւ այլն, այլ ընտրանիք դատելու է ա-
նոնց մէջէն գեղեցիկները, յաջողները
անյաջողներէն: Այսպէս կարելի է ըսել
Սոնաթներ հատորին երեք մասերուն հա-
մար ալ:

Սոնաթները ամբողջապէս եղական
նկարապիւր մ'ունին, միտիքական ու ա-
նըրջային, երաժշտական երկար ցայգա-
նուազային խորհրդաւորութեան մը մէջ
երգուած: Հոս յաջողագոյն են Սոնաթ

Ուրախութեան, Սոնաթ Հովին, եւ մանա-
ւանդ Սոնաթ Կանայի հարսանիքին հա-
մար: — Բանաստեղծութիւնը անշուշտ ե-
րաժշտութիւն է եւ հոգիի երաժշտութիւ-
նը՝ արտայայտուած բառերով: Այս ար-
տայայտութիւնը իր կանոնաւորութեան
տայայտութիւնը իր կանոնաւորութեան
մէջ աւելի կատարեալ է, եւ ձեւերու,
զարկերու, կէտադրութեանց միջոցով ա-
ւելի խօսուն, զգալի եւ ճաշակելի կը
դառնայ: Բայց Արսէն Երկաթ կը վախ-
նայ՝ որ կէտադրութեամբ՝ քերթուածին
միայն արդեցութիւնը կը կոտրէ եւ կամ
կը վնասէ իմաստներու խորախորհուրդ
կը փնտռէ իմաստներու հմայքին: Երկրոր-
տայայտութիւններու հմայքին: Երկրոր-
դական է այս խնդիրը, գաղափարներու
կապն ու ներդաշնակ լծորդութիւնն է որ
պիտի ասպարէզէ արժէքը կտորին, եւ
յօրինուածքին լեզուական սահունութիւ-
նը, բան մը որ ստուգիւ Սոնաթներու
մէջ անգամ արդարեւ երգերը, տօները,
ժողովրդական աւանդութիւնները իրենց
աղղեցութիւնը ունեցած են, ինչպէս կը
տեսնուի «Նոր Սոնաթ Կաղանդի Գիշեր-
տեսներ»-ը, «Սոնաթ Համբարձման Օր»-ին մէջ
ուրեք, «Սոնաթներու բաժնին կարծես
եւ այլն: — Սոնաթներու բաժնին կարծես
էր նաեւ Հայրենական Քեր-
թնաւածներու խումբին մէջ խառնած եր-
կու սիրուն տաղերը. «Տաղ Չուարթնոց
կու սիրուն տաղերը», եւ «Աստուածածինը
Եկեղեցիին համար», որոնք երկուքն
Ս. Նշանի վանքին մէջ, որոնք երկուքն
ալ իրենց նկարապիւր կը դանազանուին
խումբին մէջ, որքան որ իրենց նիւթովը
հայրենասիրականի մօտենան: Նիւթէն ա-
ւելի՝ յօրինուածքի յատկանշական բնոյթն
է որ կը դառնայ զգալուն է գաղափար-
էր խնդրին մէջ: Սոնաթներու բաժնին
մէջ ալ կան որ հայրենասիրական են նիւ-
թով, բայց չեն փոխած իրենց տեղը:
Միջանկեալները, հնչեական գրեթէ
բոլորն ալ, քերթողագրէն ամէնէն գող-

